

Työ- ja elinkeinoministeriölle

20.3.2025

Lausunto hallituksen esitykseksi patenttilaiksi (VN/11401/2022)

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi patenttilaista. Keskuskauppakamarin edustaja on ollut jäsenenä patenttilain kokonaisuudistusta valmistelleessa työryhmässä. Työryhmätyössä patenttilain ongelmista ja muutostarpeista on keskusteltu, mutta nyt käsillä olevaa hallituksen esitystä tai perustelutekstejä ei ole käsitelty työryhmän kokouksissa. Kokouksissa on ainoastaan käsitelty luonnoksia lakipykäläistä. Keskuskauppakamari haluaa kiinnittää huomiota siihen, että työ- ja elinkeinoministeriön virkamiesresurssit tehdä teollisoikeuksia koskevaa lainsäädäntötyötä ovat hyvin rajalliset. Työryhmän työ on edennyt hitaasti ja määräaikaa on jouduttu pidentämään. Katsomme, että ministeriön IPR-resursseja tulee lisätä. Keskuskauppakamari lausuu kunnioittavasti asiasta seuraavaa.

Keskuskauppakamari pitää kansallisen patenttilain uudistusta erittäin tärkeänä ja kannatettavana. Ajanmukainen ja toimiva immateriaalioikeusjärjestelmä tukee innovointia. Patenteja kuten myös muita IPR:ä koskevalla lainsäädännöllä ja julkisella politiikalla pidetään yllä kannustimia, jotka mahdollistavat tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa muun muassa eri teknologioiden kehittämiseksi. Hallituksen esitysluonnos on sisällöllisesti varsin yhdenmukainen nykyisen patenttilainsäädännön ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten kanssa. Suomalaiset yritykset toimivat usein kansainvälisillä markkinoilla, joten on tärkeää, että Suomen patenttilainsäädäntö on mahdollisimman yhdenmukainen kansainvälisten sopimusten, kuten Euroopan patenttisopimuksen (EPC) ja patenttiyhteistyösopimuksen (PCT) kanssa. Tämä helpottaa patenttien hakemista ja suojaamista useissa maissa.

Esitysluonnos ei sisällä ehdotuksia hyödyllisyysmallijärjestelmästä, mutta Keskuskauppakamari toivoo, että se huomioitaisiin jatkotyössä ja että tällöin päädyttäisiin hyödyllisyysmallit säilyttävään ratkaisuun. Teollisuudessa kehitetään usein uusia menetelmiä ja tuotteita, jotka eivät välttämättä täytä patentoitavuuden kriteerejä, mutta jotka ovat kuitenkin hyödyllisiä ja innovatiivisia. Hyödyllisyysmallijärjestelmän säilyttäminen ja kehittäminen tarjoaisi lisää suojakeinoja kotimaisille yrityksille niiden miettiessä sopivaa ja kustannustehokasta tapaa suojata uusia ratkaisuja ja innovaatioita.

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

Tekoälykehityksen huomioiminen ja sen vaikutus patentointiin

Tekoälystä ja sen vaikutuksesta patentointiin on keskusteltu patenttilakityöryhmässä. Keskuskauppakamari toivoo, että käytyjen keskusteluiden sisältöä huomioitaisiin hallituksen esityksen jatkotyössä, sillä tekoäly on tänä päivänä todella tärkeä ja se on herättänyt paljon keskustelua esimerkiksi keskeisissä patenttivirastoissa ja kansainvälisissä järjestöissä. Esimerkiksi Euroopan patenttivirastossa (EPO) on käyty keskustelua koskien DABUS-tekoälyjärjestelmää ¹ koskien. Patenttilakityöryhmässä käydyissä keskusteluissa on myös viitattu kansainvälisen AIPPI-järjestön tekoälyä ja patentointia koskeviin päätöslauselmiin, jotka on lähetetty työryhmän sihteeristölle.

Tekoälyllä on yhä merkittävämpi rooli osana teollisuuden toimintaa. Tekoälyä voidaan käyttää muun muassa prosessien optimointiin, laadunvalvontaan ja uusien tuotteiden kuten esimerkiksi metalliseosten kehittämiseen. On tärkeää, että patenttilainsäädäntö pysyy ajan tasalla tekoälyn kehityksen kanssa ja mahdollistaa innovaatioiden suojaamisen, vaikka ne olisivatkin osittain tai kokonaan tekoälyn tuottamia. Keskustelut DABUS-järjestelmästä ja tekoälyn roolista keksijänä ovat merkittäviä, ja niiden sisältö tulisi huomioida nyt valmisteilla olevassa hallituksen esityksessä.

Yksityiskohtaisia huomioita

Yleisesti toivotaan jatkotyössä kiinnitettävän huomiota hallituksen esityksen ja lakiluonnoksen terminologian yhtenäisyyteen. Seuraavassa yksityiskohtaisia huomioita lakiluonnokseen ja sen perusteluihin.

¹ DABUS AI system:” There is a common understanding that the inventor is a human being: the person who created the invention by their own creative activity. This has been confirmed by an academic study on AI inventorship commissioned by the EPO and in the discussions with the EPC contracting states. Furthermore, the EPC requires that an inventor designated in the application be a human being and not a machine. The designation of an inventor bears a series of legal consequences, notably to ensure that the designated inventor is the legitimate one and that they can benefit from rights linked to this status. To exercise these rights, the inventor must have a legal personality that AI systems or machines do not enjoy (see Articles 60 and 62 EPC). The legal concept of inventorship requiring a human being to be the inventor was challenged when two applications indicating an AI system (DABUS) as the inventor were filed with various patent offices worldwide. In 2019, the EPO refused these applications (EP 18275163, EP 18275174) on the ground that the EPC requires the inventor to be a natural person. The applicant filed appeals which were dismissed by the EPO Legal Board of Appeal in oral proceedings on 21 December 2021 (cases J 8/20 and J 9/20). The Legal Board confirmed that under the EPC the inventor has to be a person with legal capacity and that a statement indicating the origin of the right to the European patent must specify the inventor's successor in title. On 20 December 2021, the applicant filed divisional application EP 21216024, which is currently under examination.” (Katso: <https://www.epo.org/en/news-events/in-focus/ict/artificial-intelligence>).

Patenttilakiluonnoksen 1 luvun 2 §:n (Määritelmät)

- Määritelmiin tuli ottaa mukaan ”keksijä”, joka määriteltäisiin selkeästi luonnolliseksi henkilöksi.
- Kohta 3): Eurooppapatentin osalta pitäisi mainita, että se on saatettu voimaan Suomessa. Pelkästään se, että se on myönnetty Suomea koskevana ei riitä, sillä jos käännöstä ei toimiteta tai maksua makseta, eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa. (katso myös lakiluonnoksen 10 luvun 4 ja 5 §)

Patenttilakiluonnoksen 2 luku

- 7 §:n (Yleisen järjestyksen ja hyvien tapojen vastaiset keksinnöt) sanamuotoa toivotaan tarkennettavan, jotta nykYTEKNOLOGIAN tuomat mahdollisuudet huomioitaisiin laajemmin. Esimerkiksi tekoäly voi tuoda yllättäviä ulottuvuuksia patenttisuojaan tai itse patenttiselostukseen, mikä voi olla tai joka voidaan tulkita propagandistiseksi taikka ihmisyyden vastaiseksi. Otsikon osalta on ehdotettu seuraavaa: ”yleisen järjestyksen vastainen tai epäeettisenä pidettävä keksintö”. EPC:n 53 artikla² voisi toimia mallina. EPO määrittää tutkijaohjeissaan (Guidelines) prosessin, jolla tällainen materiaali voidaan poistaa patenttihakemuksesta ennen sen julkistamista. Niihin voisi viitata säännöskohtaisissa perusteluissa.
- 11 §:n (Tunnettu tekniikka) kohtaa 3) toivotaan tarkennettavan seuraavasti: ”eurooppapatenttia koskevalla hakemuksella, jos mainittu hakemus julkaistaan Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti *ja Suomi on nimettynä eurooppapatenttia koskevassa hakemuksessa.*”

Patenttilakiluonnoksen 4 luku

- 4 §:ssä (Velvollisuus käyttää asiamiestä) käytetty termi ”asiamies” tulisi korvata sukupuolineutraalilla termillä ”edustaja” vastaavasti kuin on tehty muuttamalla ”ammattimies” termiksi ”ammattilainen”.

² EPC Art 53 Exceptions to patentability

European patents shall not be granted in respect of:

(a) inventions the commercial exploitation of which would be contrary to "ordre public" or morality; such exploitation shall not be deemed to be so contrary merely because it is prohibited by law or regulation in some or all of the Contracting States;

(b) plant or animal varieties or essentially biological processes for the production of plants or animals; this provision shall not apply to microbiological processes or the products thereof;

(c) methods for treatment of the human or animal body by surgery or therapy and diagnostic methods practised on the human or animal body; this provision shall not apply to products, in particular substances or compositions, for use in any of these methods.

- 5 §:ssä (Hakemuksen selvyys ja riittävyys) todetaan, että "Hakemuksen tulee olla niin selvä ja riittävä, että alan ammattilainen voi sen perusteella käyttää keksintöä". Termi "käyttää keksintöä" ei ole "käyttämistä" termin nykyisen merkityksen mukaan. "Käyttää keksintöä" tarkoittaa yleiskielen mukaan sitä, että keksinnön mukaista laitetta tai menetelmää käytetään tarkoituksenmukaisesti. Alun perin ajatus patenttihakemuksen riittävydestä on tarkoittanut sitä, että alan ammattilainen pystyy toistamaan tai toteuttamaan keksinnön ilman, että hänen täytyy ratkoa teknisiä ongelmia tavalla, joka edellyttäisi keksinnöllisyyttä. Alalta saamamme kommentin mukaan esimerkiksi "toteuttaa keksinnön" voisi olla termi, joka vastaisi paremmin muiden patenttisäännösten määritelmiä.
- 6 §:ssä (Patenttivaatimus) on ilmaisu "Patenttivaatimusten tulee olla selkeitä ja tiiviitä". Termien "tiivis" valintaa perustellaan siten, että EPC:ssä ja PCT:ssä käytetään Suomen lain termin "täsmällinen" sijaan termejä "clear and concise". Alalta saamiemme kommenttien mukaan termi "tiivis" on koettu tässä yhteydessä vaikeasti ymmärrettäväksi. Ehdotamme termiä "ytimekäs" termin "tiivis" sijaan. Sama kommentti koskee 7 luvun väitteitä koskevia 5 ja 7 §:ä.
- 10 §:n 4 momentti (Hakemuksen puuttuvat osat ja tekemispäivän muuttaminen) on herättänyt kysymyksen tulisiko etuoikeuspyyntö olla tehtynä, kun hakemus on saanut tekemispäivän, jotta tämä pätee. (Katso Rule 56(3) EPC)
- 13 §:n (Hakemuksen muuttaminen) mukaan patenttihakemusta ei saa muuttaa siten, että patenttia haetaan johonkin, mikä ei ole käynyt selville hakemuksesta sen tekemispäivänä. Säännöksen sananmuotoa toivotaan tarkennettavan siten, että se sisällöllisesti tarkoittaisi sitä, ettei etuoikeuspäivän jälkeen patenttihakemukseen saa lisätä uutta asiaa. Myös ilmaisua "patenttia haetaan" tulisi tarkentaa niin, että kyse on suojapiirin muuttamisesta eli lähtökohtaisesti vaatimusten muuttamisesta. Lisäksi alalla yleisesti käytetään termiä "suojaapiiri" termin "suoja-ala" sijaan. Säännöksen selventämistä toivotaan EPC:n artiklan 123 (2)³ mukaisesti.
- 15 §:n (Ulkomaisten tutkimustulosten ilmoitusvelvollisuus) on herättänyt kysymyksen siitä, mitä seuraavalla tekstillä on tarkoitettu: "... on patenttiviranomaisen pyynnöstä velvollinen tekemään selkoa siitä, mitä sen valtion viranomainen tai kansainvälinen järjestö on hänelle ilmoittanut keksinnön uutuuden tai patentoitavuuden tutkimisesta."

³ EPC art 123 (2) The European patent application or European patent may not be amended in such a way that it contains subject-matter which extends beyond the content of the application as filed.

Uusi tekstin muotoilu ehdotus: "... on patenttiviranomaisen pyynnöstä velvollinen ilmoittamaan muiden patenttivirastojen tekemien uutuustutkimusten tai patentoitavuuden edellytysten tutkimisen tuloksista."

- 16 §:n (Epäyhtenäisyys) osalta on esitetty toivomus, että lisämaksulla voitaisiin muillekin keksinnöille teettää uutuustutkimus, mikä on jo nyt PCT-patenttihakemuksen osalta kansallisessa vaiheessa mahdollista.
- 26 §:ssä (Patenttijulkaisu) voisi keksijän osalta mainita lisäksi "ellei keksijä ole luopunut oikeudesta tulla nimetyksi keksijänä". Tämä on todettu 4 luvun 2 §:n 4 momentissa, mutta asian voisi selvyiden vuoksi mainita myös patenttijulkaisun yhteydessä.

Patenttilakiluonnoksen 6 luku

- 2 §:ssä (Etuoikeuden perusta) käytetty muotoilu "ensimmäisen hakemuksen tekijä tai hänen oikeudenomistajansa" lienee suoraan nykyisen voimassa olevan patenttiasetuksen 12 §:stä. Terminologia tulisi yhdenmukaistaa ja käyttää termiä "hakija". Myös ilmaisu "samaa keksintöä tarkoittava hakemus" ei ole tarkka, mutta "samaa keksintöä koskeva patenttihakemus" olisi tarkempi.

Patenttilakiluonnoksen 7 luku

- 1 ja 2 §:n (Väite myönnettyä patenttia vastaan; Väitteen käsittelykieli) mukaan väitteen voi tehdä myös englanniksi mutta käsittelykieli on suomi tai ruotsi. Tämän kohdan osalta toivotaan selvennystä esimerkiksi säännöskohtaisiin perusteluihin sen osalta, miten Patentti- ja rekisterihallituksessa käytännössä valitaan väitteen käsittelykieli, jos hakemuksen käsittelykieli on ollut englanti. Esimerkiksi valitaanko se kieli, jolla vaatimukset on toimitettu ennen myöntöä? On myös pohdittu, voiko suomenkielinen patentinhaltija saada englanninkielisestä patentista väitepäättöksen ruotsiksi. Selvyyden vuoksi halutaan tietää, tarkoittaako "käsittelykieli on suomi tai ruotsi" sitä, että vaikka väite on tehty englanniksi, myöhempi kirjeenvaihto tapahtuu suomeksi tai ruotsiksi.
- 4 §:n (Väiteperusteet) kohdan 4 osalta toivotaan terminologian selventämistä vastaamaan EPC:n artiklan 100 c-kohtaa⁴, jolloin teksti "extends beyond the content of" koskee patenttihakemuksen tai myönnetyn patentin asiasisällön laajentamista siihen nähden, mitä se on ollut tekemis- tai etuoikeuspäivänä.

⁴ EPC art 100 (c) the subject-matter of the European patent extends beyond the content of the application as filed, or, if the patent was granted on a divisional application or on a new application filed under Article 61, beyond the content of the earlier application as filed.

- 8 §:n (Rajoittamispyynnön käsittelyn lykkääminen) osalta ehdotetaan käytettävän ilmaisua ”patenttioikeuksien siirtäminen” ”patentin siirtämisen” sijaan.

Patenttilakiluonnoksen 8 luku (patentin lakkaaminen)

- ehdotetaan käytettävän ilmaisua ”oikeuksien lakkaaminen”, sillä patentti ei muutu täysin olemattomaksi, vaan jos asiakirja on julkistettu, se on edelleen tunnettua tekniikkaa myöhemmin tehtyihin keksintöihin nähden. Tämä vaikutus säilyy, vaikka patenttioikeus lakkaisi. Tämä korostuu myös ilmaisussa ”viranomaisen on kumottava patentti kokonaisuudessaan”.

Muita huomioita

- EPC:n sääntö 56 a koskien virheellisesti jätettyjä patenttihakemuksen asiakirjoja tai niiden osia on herättänyt kysymyksen voisiko myös Suomen patenttilaissa olla vastaava säännös.

Lopuksi

Keskuskauppakamari esittää, että hallituksen esityksen jatkovalmisteluun varataan riittävästi aikaa ja että uuden luonnoksen valmistuttua, järjestettäisiin uusi lausuntokierros. Mielestämme patenttilakityöryhmän tulisi jatkaa kokonaisuudistuksen valmistelua niin, että valmis hallituksen esitysluonnos sisältäisi myös hyödyllisyysmallilain, maanpuolustuskeksintölain ja patenttiasetuksen. Pitkään odotetun hallituksen esityksen antamista eduskunnalle tällä hetkellä suunnitellussa aikataulussa ei tule tehdä, vaan antaa luonnoksen jatkotyöstämiseen tarvittava lisäaika ja riittävät resurssit.

Kunnioittavasti

Minna Aalto-Setälä

Johtava asiantuntija IPR ja digitalisaatio

Keskuskauppakamari

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi